

ODMEVI NA DOGODKE

PRAZNOVANJE 40-LETNICE BRALNE ZNAČKE

S praznovanjem 40-letnice Bralne značke se je začelo že v šolskem letu 1999/2000, torej v štirideseti bralni sezoni, kajti gibanje se je v resnici začelo 8. marca 1960, ko sta na OŠ Prevalje profesor Stanko Kotnik in ravnatelj Leopold Suhodolčan s sodelavci sklenila, da osnujejo prostočasno obliko branja kot dopolnilo pouku slovenskega jezika in književnosti. V šolskem letu 1960/1961 so prvi učenci prostovoljno brali za Prežihovo bralno značko in v maju 1961 so jim bile podeljene značke kot priznanje za njihovo uspešno branje.

Praznovanje 40-letnice Bralne značke skozi dve šolski leti je povsem umestno tudi z vidika promocije. Bolj jo propagiramo, več možnosti je, da pridobimo več mladih bralcev, navdušimo za Bralno značko več mentorjev, sodelavcev, podpornikov in simpatizerjev. Bralno značko in njenih štirideset let smo predstavili ob vsaki priložnosti, na več seminarjih in strokovnih srečanjih ter v mnogih prispevkih v javnih medijih. Sicer pa ves čas poudarjamo, da se praznik Bralne značke dogaja z vsakim novim bralcem in z vsako prebrano knjigo ...

Slovenski knjižni kviz 2000 je bil ob 50-letnici smrti namenjen *Prežihovemu Vorancu in Koroški*. Reševalce smo spomnili tudi na Bralno značko in njeno rojstvo na OŠ Prevalje. Kviz je reševalo 35.050 osnovnošolcev (to je približno 15% osnovnošolske populacije); reševali so ga tudi slovenski otroci v zamejstvu in po evropskih državah. Sklepna prireditve je bila 5. oktobra 2000 v Ljubljani;

osrednji dogodek je bilo snemanje TV oddaje o kvizu, Prežihovem Vorancu, Koroški in Bralni znački.

V 40. bralni sezoni smo postavili **domačo stran Bralne značke na internetu** (www.bralnaznacka.com), v spomladanskih mesecih letošnjega leta pa smo začeli poskusno izvajati **knjižno klepetalnico**. Za zdaj so v njej štirje forumi, v katerih si mladi bralci in mentorji izmenjujejo informacije, izkušnje, predloge in vtise o prebranih knjigah. Mladi se sodobno počutijo v knjižni klepetalnici »v živo«, ki jo v poskusnem obdobju organiziramo vsak torek ob 13. uri.

Bralna značka je **ob 40-letnici izdala zbornik z naslovom *Bralna značka v tretjem tisočletju***, ki ga je uredil dr. Igor Saksida, založila pa založba Rokus. Izšel je v času 16. slovenskega knjižnega sejma, v sklopu katerega je bila tudi predstavitev oz. novinarska konferenca. V zborniku, ki obsega 234 strani (format 20 × 30 cm), so najprej nagovori predsednika države Milana Kučana, častnega pokrovitelja Bralne značke, Toneta Partljiča, predsednika Bralne značke, in Stanka Kotnika, profesorja, ki je skupaj s pisateljem Leopoldom Suhodolčanom gibanje osnoval. Sledijo strokovni članki o tem, zakaj in kaj brati v enaindvajsetem stoletju (F. Bohanec, M. Grosman, S. Pečjak) in kratka zgodovina bralne značke (Manca Perko) ter bibliografija objav o bralni znački v letih 1960–2000 (F. Žumer). Naslednji razdelek z naslovom *Pogovor s knjigami in o knjigah* prinaša prispevke sodelavcev in men-

torjev bralne značke, tudi mentorjev iz zamejstva in po svetu. Razdelek z naslovom *Kamrica samogovora* pa prinaša prispevke ustvarjalcev (mladinske) književnosti. Prispevek dr. Igorja Saksida sklene zbornik z ugotovitvijo, *naj bo raznolikost glavno načelo bralne značke tudi v prihodnje*.

Na 16. slovenskem knjižnem sejmu (konec novembra 2000) je ob podelitvi Schwentnerjeve nagrade Milan Matos v imenu Strokovnega združenje slovenskih založnikov in knjigotržcev čestital Bralni znački k jubileju in ji izrekel vse priznanje za širjenje bralne kulture med mladimi.

Bralna značka je v **41. sezoni izdala tudi Programsko knjižico**, ki jo je založil Ciciklub, pokrovitelj programa *predšolske bralne značke*. Za sezono 2000/2001 je res izšla malo pozno, toda prinaša informacije, ki bodo zanimive vsaj še dve do tri bralne sezone (o njenih programih in akcijah, motivacijskem gradivu, nastopih ustvarjalcev po šolah ipd.). Sicer pa je praznično obarvana z nekaterimi prispevki ob 40-letnici Bralne značke; njeno dejansko razsežnost pa dokazujejo rezultati Ankete o spodbujanju branja na slovenskih osnovnih šolah iz šolskega leta 1999/2000.

2. aprila, na Mednarodni dan knjig za otroke, je revija *Otrok in knjiga*, skupaj s Slovensko sekcijo IBBY in Bralno značko v prostorih Društva slovenskih pisateljev pripravila literarni večer, kjer smo se spomnili tudi praznika Bralne značke.

Na letošnjih **6. Slovenskih dnevih knjige** je Bralna značka opazno praznovala svojo 40-letnico: na plakatih, razglednicah in zgibankah je bil njen logotip in napis »40 let«. Tone Partljič, predsednik Bralne značke, je imel govor na otvoritveni slovesnosti, na kateri je predsednik države gospod Milan Kučan svoj uvodni govor tudi začel z Bralno značko. V sredo, 18. aprila, je bila prireditev *Bralna značka se pomladi z vsakim*

bralcem: sodelovala sta Robert Waltl in Eva Škofič Maurer. Založba Grlica pa je podelila slovenskim bralcem 2980 knjig, pri tem je Bralno značko »zadolžila«, da jih 420 razdeli med otroke v zamejstvu. V četrtek, 19. aprila, pa je bila prireditev, na kateri sta *Predšolska bralna značka* in *Ciciklub* proglasila »knjižne« junake. Nastopal je Andrej Rozman Roza.

V dogovoru z Ministrstvom za šolstvo smo pozivali **slovenske osnovne šole, naj zaključek letošnje bralne sezone povežejo s praznovanjem 40-letnice Bralne značke**: mladi bralci naj se srečajo z ustvarjalci mladinske književnosti, obiščejo domačije slovenskih pisateljev, gledališke predstave, pripravijo naj svoje kulturne programe, sodelujejo s krajanji itd.

Osrednje praznovanje 40-letnice Bralne značke pa je potekalo 4. in 5. maja na Koroškem:

– v **petek, 4. maja**, ob 17. uri je bil v Druženem domu na Prevaljah *literarni večer*: udeležili so se ga učenci in pedagoški delavci OŠ Prevalje, župan občine Prevalje, prvi bralci Prežihove bralne značke, krajanji, člani programskega odbora Bralne značke in drugi gostje: Anja Golob, Karolina Kolmanič, Miroslav Košuta, Vinko Ošlak, Tone Partljič, Tone Pavček in drugi. Prireditev je vodil Primož Suhodolčan: bila je splet slavnostnih nagovorov Bralni znački za rojstni dan, literarnih prispevkov avtorjev in kulturno-glasbenega programa.

– v **soboto, 5. maja**, ob 10. uri pa je bila osrednja slovesnost na Prežihovini: udeležili so se je značkarji koroških osnovnih šol, mentorji, gostje iz vseh koncev Slovenije, predsednik države Milan Kučan, ministrica za šolstvo dr. Lucija Čok, županja Mestne občine Ljubljana Vika Potočnik, župana občin Prevalje in Ravne idr. Slavnostna govora sta imela predsednik Bralne značke Tone Partljič in predsednik države Milan Kučan, prisotne pa so pozdravili tudi

ministrica za šolstvo in oba župana. Program je bil literarno-glasbeni; prispevali so ga otroci, Tone Pavček, Adi Smolar in

drugi. Bralna značka je ob 40-letnici podelila dve kolektivni priznanji in posebna priznanja zaslužnim mentorjem.

**Tone Partljič, predsednik Bralne značke pri ZPMS,
SLAVNOSTNI GOVOR NA PREŽIHOVINI, 5. maj 2001.**

Spoštovani

gospod predsednik države in pokrovitelj Bralne značke, gospa ministrica za šolstvo, županja občine gostiteljice in dragi župani koroških občin, pisatelji, učitelji, učenci, dragi vsi značkarji in vsi, ki dobro v srcu mislite; Vaša prisotnost na naši proslavi ob štiridesetletnici Bralne značke nam zares veliko pomeni, saj dokazuje, da gibanje za prostočasno branje ni nekakšna ljubiteljska ali donkihotska dejavnost predanih slavistov ali entuziastov, ampak je relevantno in državno pomembno delovanje za slovensko kulturo, knjigo in za narodno identiteto v času svetovnih globalizacij, jezikovnih komunikacijskih prevladovanj velikih jezikov v času intenzivnega vključevanja Slovenije v evropsko skupnost ... Naj kar na začetku omenim svojo izkušnjo tudi kot državni poslanec, da se v tem približevanju in zlivanju z Evropo bolj zanimamo za usodo na primer slovenskega mesa in koruze, za carinske in prostocarinske zadeve, za mnoge druge finančne, kapitalske ali formalne probleme kot za problem slovenskega jezika, kulture, torej svoje prepoznavnosti in slovenske identitete. Morda je v tem zgodovinskem trenutku pomen našega motiviranja za branje slovenskih knjig ali tujih knjig v slovenščini, pomen našega izobraževanja in izdajanja strokovnih priročnikov, naših srečevanj z otroki in slovenskimi pisatelji, našega povezovanja slovenskih otrok po evropskih državah, kjer imajo slovenske dopolnilne šole, našega posre-

dovanja slovenskih mladinskih knjig v knjižnice v München, Švico, Celovec itd. še toliko večji. Ljubo nam je, da veste za naše delovanje, ga cenite in da ste se nam pridružili ob naši svečanosti na Koroškem. Tudi dejstvo, da je častno pokroviteljstvo nad Bralno značko že pred leti prevzel predsednik slovenske države in velik bralec slovenske knjige gospod Milan Kučan, nam govori, da to ni le simbolno dejanje državnika, ampak posledica prepoznavanja pomena Bralne značke. Hvala Vam, gospod predsednik, in hvala vsem drugim v državi, ki to razumete in nas podpirate! Končno nas je »za svojega zakonskega otroka« priznala tudi država, saj v zadnjih letih Bralno značko delno v svoj program vključujeta tudi ministrstvi za šolstvo in kulturo, srečuje pa se na poseben način celo s šolskim programom v zadnji triadi devetletne šole ... In še naj pripomnim, da nam vse to ne jemlje niti kančka avtonomije, ampak nam pušča in šele omogoča večje polje svobode.

Vse to smo lahko dosegli, ker množica slovenskih učiteljev in aktivistov Zveze prijateljev mladine Slovenije skozi štirideset let nesebično, predano in brez plačila vodi šolsko mladino skozi lepote in napore, skrivnosti in bogastvo branja, jih navaja na obiske knjižnic, uporabo in izbiro knjig, jim omogoča srečevanja s pisatelji, ilustratorji, igralci itd. In četudi se danes nismo zbrali, da bi tu zbrane prijatelje in mladino dotolkli z dolgimi govori ali zgodovino, naj vseeno rečem in dokončam prejšnjo misel o branju